

RAAP-NOTITIE 1102

**Archeologisch vooronderzoek
Buitenpost-noordelijke
ontsluitingsweg (vervolg),
Gemeente Achtkarspelen**

CCColofon

Opdrachtgever: Gemeente Achtkarspelen

Titel: Archeologisch vooronderzoek Buitenpost-noordelijke ontsluitingsweg (vervolg),
gemeente Achtkarspelen

Status: eindversie

Datum: april 2005

Auteur: *drs. A.M. Bakker*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\ACN02\N01102-ACN02.doc

Projectcode: ACN02

Projectleider: drs. H.J. Veenstra

Projectmedewerker: E. van der Zwet

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Autorisatie: drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Gemeente Achtkarspelen
- *aanleiding onderzoek*: aanleg van de noordelijke ontsluitingsweg voor het bedrijventerrein "De Swadde".
- *datum uitvoering veldwerk*: dinsdag 8 maart 2005

Locatiegegevens

- *plangebied*: ten noordoosten van Buitenpost, ten noordwesten van de N355, ter hoogte van de kruising van de N355 en de spoorweg.
- *plaats*: Buitenpost
- *gemeente*: Achtkarspelen
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 6E
- *plangebied in gebruik als*: grasland
- *oppervlakte plangebied*: 0,3 ha (zuidelijke begrenzing pingoruïne)
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 206.463/585.962

Onderzoeksvragen

Het onderzoek betreft een vervolg op eerder uitgevoerd onderzoek door RAAP (Bakker, 2005) waarin is geconcludeerd dat de dobbe in het plangebied een pingoruïne (ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 1358) blijkt te zijn. De zuidelijke begrenzing van deze pingoruïne (met oeverzone) ligt in het tracé van de voorzien ontsluitingsweg (zie figuur 1). Op de oeverzone kunnen archeologische resten (grondsporen) aanwezig zijn. Tijdens onderhavig onderzoek is onderzocht of in de zuidelijke begrenzing van de pingoruïne aanwijzingen aanwezig zijn voor grotere archeologische nederzettingen.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: De pingoruïne is goed bewaard gebleven. De omvang is ca. 1 ha. De dikte van de intacte veen vulling is tenminste 2,7 m dik. De oeverzone van de pingoruïne is afgedekt door veen en de pleistocene ondergrond is hier intact. Doordat de pleistocene ondergrond afgedekt is door veen kunnen op de oeverzone nog intacte archeologische resten aanwezig zijn. Voorafgaand aan het veldonderzoek is derhalve uitgegaan van een hoge archeologische verwachting voor het plangebied
- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): ARCHIS-waarnemingsnummer 129082. ARCHIS-vondstmeldingsnummer 1346. Overslibde vlaknederzetting uit de Late IJzertijd/Romeinse tijd. Daarnaast heeft er mogelijk bewoning op de nederzetting plaatsgevonden in de Late Middeleeuwen.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*(Stiboka 1981): knippige poldervaaggronden (kalkarm): zavel op een tussenlaag van niet kalkrijke zware klei met pleistoceen zand beginnend tussen 40 en 120 cm (code: gMn53Cp) en knippige poldervaaggronden (kalkarm): klei op een tussenlaag van niet kalkrijke zware klei met pleistoceen zand beginnend tussen 40 en 120 cm (code: gMn83Cp).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: de boringen zijn min of meer regelmatig verdeeld over het zuidelijke deel van de oeverzone van de pingoruïne (zie figuur 1).
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor met een diameter van 3 cm en een Edelmanboor met een diameter van 15 cm (megaboor). Voorafgaand aan elke Edelmanboring is eerst een gutsboring gezet om de laagopeenvolging goed te kunnen vastleggen. De Edelmanboor is gebruikt om een groter monstervolume te verkrijgen. De inhoud van de megaboringen is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm.
- *totaal aantal boringen*: 16 (boornr. 63 t/m 78)
- *minimaal geboorde diepte*: 1 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 1,7 m -Mv

- *boorbeschrijvingen*: onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlinten

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: de laagopeenvolging in het plangebied is van boven naar beneden als volgt: de top bestaat uit een ca. 0,15 – 0,5 m dikke laag matig stevige, licht humeuze, licht zandige klei (bouwvoor). Hieronder ligt tot ca. 0,45 – 1 m –Mv een laag matig stevige, licht zandige klei (mariene klei). In de boringen 64, 65, 71 t/m 74 en 78 is deze kleilaag verstoord. Onder deze kleilaag ligt een (rest) laag veen. In de boringen 75, 76 en 77 is de kleilaag die in de resterende boringen op het veen ligt niet meer aanwezig. Hier ligt het veen direkt aan het oppervlak. Onder het veen ligt matig fijn, licht humeus zand, waarvan de humus naar beneden toe verdwijnt (dekzand). De top van het dekzand ligt op 0,7 – 1,4 m –Mv. In het dekzand is geen bodemvorming (podzolering) waargenomen.
- *Archeologische indicatoren in boringen*: geen

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De bodemopbouw in het plangebied bestaat uit een bouwvoor, waaronder klei op veen op dekzand (zonder bodemvorming). Noch in de boringen met guts, noch in de megaboringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen.

Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van het booronderzoek wordt voor het plangebied (de zuidelijke oeverzone van de pingoruïne) geen vervolgonderzoek aanbevolen.

- *contactpersoon overheid*: dr. G.J. de Langen (provinciaal archeoloog, tel. 058-2925487)
- *contactpersoon RAAP*: drs. A.M. Bakker (projectleider, tel. 0512-589140)

Literatuur

Bakker, A.M., 2005. Plangebied Buitenpost-noordelijke ontsluitingsweg. Gemeente Achtkarspelen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 955*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stiboka, 1981. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 6 West Leeuwarden, 6 Oost Leeuwarden en 2 West en Oost (vaste land)*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

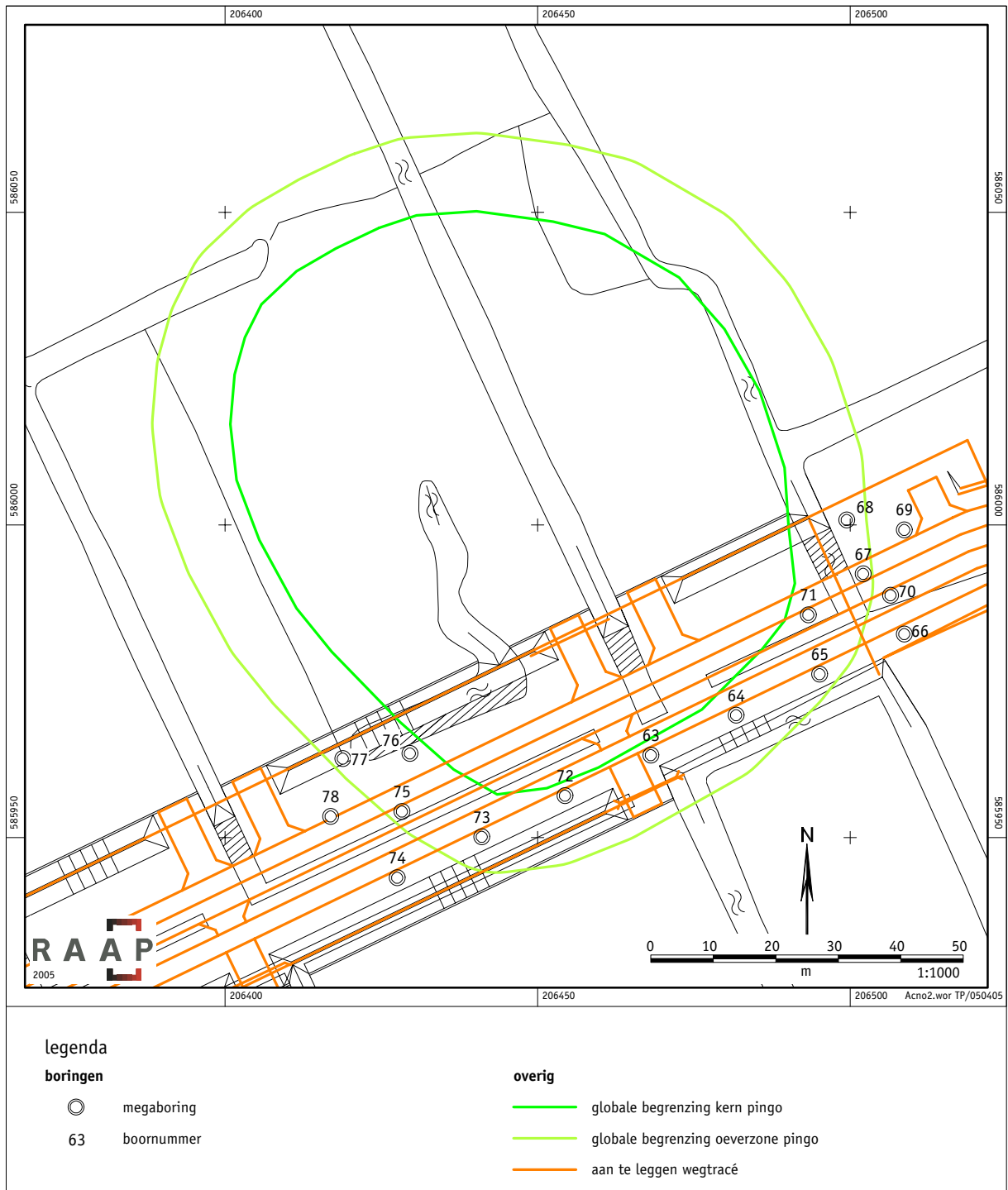
Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Resultaten onderzoek

Tabel 1. Archeologische tijdschaal

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.
Archeologische
tijdschaal.

Figuur1. Resultaten onderzoek